

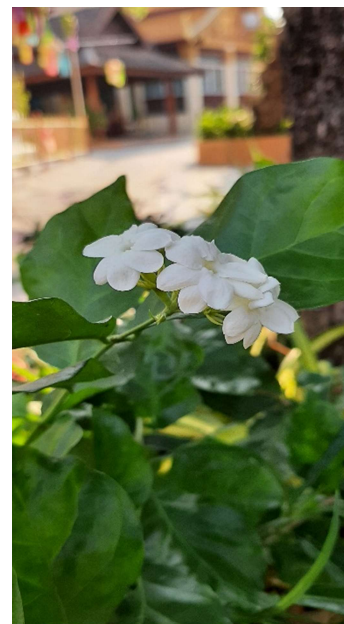
มะลิ Arabian jasmine

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Jasminum sambac* (L.) Aiton

วงศ์: Oleaceae

ชื่ออื่น: ข้าวแตก เตียมูน มะลิขี้ไก่ มะลิซ้อน มะลิป้อม มะลิลำ มะลิหลวง

ไม้พุ่มรอเลื้อย ใบเดี่ยวรูปรีหรือรูปไข่กลับกว้างเกือบกลม ดอกออกเป็นช่อดอก กลีบดอกย่อยมีสีขาว โคนดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ใบประดับรูปรีแคบสีเขียว

ส่วนที่ใช้: ดอก

สรรพคุณ: รสหอมเย็น บำรุงหัวใจ ทำให้จิตชุ่มชื้น บำรุงครรภ์ แก้อ่อนใน แก้ไข้ ดับพิษร้อน^{1, 2}

ข้อควรระวังในการใช้: ระงับการใช้น้ำในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้ ควรเลือกดอกมะลิที่ปราศจากสารกำจัดแมลงและสารฟอกขาว

ข้อมูลเพิ่มเติม: ดอกมะลิเป็นเครื่องยาหนึ่งที่อยู่ในตำรับยาหอมทิพโอสถ ยาหอมเทพจิตร ยาสูตรที่ล้างคลอด ยาประสะจันทน์แดง ยากษัยเส้น และใช้ทำเป็นน้ำกระสายยา³ ดอกมะลิใช้เป็นอาหาร เครื่องดื่มและใช้ทำน้ำลอยดอกมะลิ น้ำลอยดอกมะลิเป็นเครื่องดื่มที่เหมาะสมสำหรับดื่มดับกระหายในฤดูร้อน^{4, 5} วิธีการเตรียมน้ำลอยดอกมะลิคือ เก็บดอกมะลิในช่วงเย็นเวลาประมาณหกโมงเย็นหรือตอนหัวค่ำ เก็บเอาดอกตูมที่เจริญเติบโตเต็มที่และเพิ่งบาน ปลิดขั้วดอกมะลิออก ล้างดอกมะลิอย่างเบาเมื่อด้วยน้ำสะอาด เทน้ำต้มสุกลงในภาชนะ วางดอกมะลิที่สะอาดให้ลอยเหนือในน้ำและระวังไม่ให้ดอกมะลิขี้ ปิดฝาภาชนะให้สนิทแล้วทิ้งค้างคืนหนึ่งคืน ตอนเช้าจึงนำดอกมะลิออกจากน้ำ⁵

ดอกมะลิเป็นวัตถุดิบในเครื่องหอม น้ำมันหอมระเหยจากดอกมะลิใช้เป็นวัตถุดิบในน้ำอบไทย⁶ กลุ่มสารสำคัญที่พบในน้ำมันหอมระเหยจากดอกมะลิเป็นสารกลุ่มเทอร์ปีนอยด์และสารประกอบฟีนอลิก เช่น สาร benzyl acetate และ linalool⁷⁻⁹

เอกสารอ้างอิง

- ¹ เสียงยม พงษ์บุญรอด. ไม้เทศเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร: เกษมบรรณกิจ
- ² วุฒิ วุฒิธรรมเวช. ร่วมอนุรักษ์มรดกไทย สารานุกรมสมุนไพร รวมหลักเภสัชกรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- ³ ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติ. (2563, 29 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 137 ตอนพิเศษ 254ง.
- ⁴ อรภา สกกุลพาณิชย์. ดอกไม้ไทยที่รับประทานได้: การจัดจำแนกกลุ่มของดอกไม้ที่รับประทานได้. [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 10 มิถุนายน 2564]. เข้าถึงได้จาก: <https://pharm.tu.ac.th/uploads/pharm/pdf/articles/210464pdf.pdf>
- ⁵ รุ่งระวี เต็มศิริฤกษ์กุล. คุณแลสุขภาพหน้าร้อน. [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 10 มิถุนายน 2564]. เข้าถึงได้จาก: <https://pharm.tu.ac.th/uploads/pharm/pdf/articles/20210421.pdf>
- ⁶ อรภา สกกุลพาณิชย์. ประโยชน์ของพืชสมุนไพรในน้ำอบไทย. [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2564]. เข้าถึงได้จาก: <https://pharm.tu.ac.th/uploads/pharm/pdf/articles/namoup.pdf>
- ⁷ Ye Q, Jin X, Zhu X, Lin T, Hao Z, Yang Q. An efficient extraction method for fragrant volatiles from *Jasminum sambac* (L.) Ait. *J Oleo Sci.* 2015; 64(6): 645-652. doi: 10.5650/jos.ess15014. Epub 2015 Apr 20. PMID: 25891116.
- ⁸ Ye Q, Jin X, Wei S, Zheng G, Li X. Effect of Subcritical Fluid Extraction on the High Quality of Headspace Oil from *Jasminum sambac* (L.) Aiton. *J AOAC Int.* 2016; 99(3): 725-729. doi: 10.5740/jaoacint.15-0308. PMID: 27297841.
- ⁹ Issa MY, Mohsen E, Younis IY, Nofal ES, Farag MA. Volatiles distribution in jasmine flowers taxa grown in Egypt and its commercial products as analyzed via solid-phase microextraction (SPME) coupled to chemometrics. *Ind Crops Prod.* 2020; 144: 112002. doi: <https://doi.org/10.1016/j.indcrop.2019.112002>